

kl.4

CELUJĄCY

MÓWIENIE

- formułuje twórcze uwagi i polecenia, które pozwalają planować i usprawniać pracę zespołu lub grupy,
- tworzy poprawne pod względem językowym komunikaty,
- wygłasza teksty z pamięci, dokonując interpretacji ważniejszych jego sensów,
- rozmawia na temat lektury,
- posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu.

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym różne teksty kultury,
- samodzielnie odkrywa sensy przenośne i potrafi je odnieść do sytuacji życiowych.

SŁUCHANIE

- dokonuje analizy i interpretacji niektórych sensów przenośnych tekstów kultury,
- dokonuje selekcji informacji w celu jej wykorzystania w różnych sytuacjach.

PISANIE

- wykazuje się samodzielnością i twórczym ujęciem tematu,
- tworzy prace poprawne kompozycyjnie i językowo.

NAUKA O JEZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania słownictwa, fleksji, fonetyki i składni,
- poszerza wiedzę językową o treści wykraczające poza przewidziane programem nauczania w klasie IV.

BARDZO DOBRY

MÓWIENIE

- prezentuje i uzasadnia swoje zdanie z zachowaniem form grzecznościowych,
- rozpoczyna rozmowę i bierze czynny udział w rozmowie na temat związany z życiem, lekturą, filmem,
- formułuje jasne pytania w celu uzyskania konkretnej informacji,
- mówi płynnie i w sposób uporządkowany na temat codzienności i lektur,
- buduje spójne wypowiedzi z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń,
- umie opisać, poinformować i zachęcić,
- wygłasza dłuższy tekst z pamięci, akcentując słowa kluczowe, zmieniając tempo, posługując się pauzą i barwą głosu,
- wspomaga wypowiedź środkami pozawerbalnymi,
- zauważa słabe strony swoich wypowiedzi i próbuje samodzielnie szukać lepszych rozwiązań.

CZYTANIE

- rozumie teksty na poziomie semantycznym, samodzielnie odkrywa sensy przenośne i potrafi je odnieść do sytuacji życiowych,
- czyta z uwzględnieniem zasad wyrazistej artykulacji i intonacji podkreślającej rozumienie sensów utworu,
- odróżnia teksty poetyckie od prozatorskich,
- wskazuje bezbłędnie środki stylistyczne
- rozumie teksty na poziomie semantycznym, samodzielnie odkrywa sensy przenośne i potrafi je odnieść do sytuacji życiowych,
- czyta z uwzględnieniem zasad wyrazistej artykulacji i intonacji podkreślającej rozumienie sensów utworu,
- odróżnia teksty poetyckie od prozatorskich,
- wskazuje bezbłędnie środki stylistyczne (porównanie, przenośnia),
- samodzielnie wyróżnia elementy świata przedstawionego w opowiadaniu i baśni,
- posługuje się pojęciami: narrator, bohater, rym, wers, zwrotka,
- odczytuje, rozumie i potrafi wykorzystać treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, schematach i notatkach.

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższej wypowiedzi,
- nie przekształca treści słuchanych komunikatów,
- potrafi odróżnić informacje istotne od mniej ważnych,
- na podstawie słuchanego tekstu potrafi wyrazić swoje zdanie, sformułować pytania, właściwie odbiera intencję nadawcy komunikatu.

PISANIE

- stosuje różnorodne pod względem składniowym wypowiedzenia pojedyncze i złożone,
- stosuje dialog w innych formach wypowiedzi, np. w opowiadaniu,
- komponuje i przekształca plan wypowiedzi,
- samodzielnie komponuje opowiadania twórcze, baśń, list, redaguje instrukcje i reguły,
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi,
- komponuje pracę o przejrzystym układzie graficznym, stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- bezbłędnie określa formę gramatyczną czasownika, rzeczownika i przymiotnika,
- rozumie funkcję orzeczenia i podmiotu,
- celowo stosuje różne typy wypowiedzeń,
- rozdziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym,
- poprawnie tworzy i zapisuje formy cy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym

OCENA DOBRA

MÓWIENIE

- prezentuje własne zdanie z zachowaniem reguł grzecznościowych,
- rozpoczyna rozmowę i bierze czynny udział w rozmowie na temat związany z życiem, lekturą, filmem,

- stara się formułować pytania w celu uzyskania konkretnej informacji,
- mówi w sposób uporządkowany na temat codzienności i lektur, unikając powtórzeń,
- umie opisać, poinformować i zachęcić,
- wygłasza tekst z pamięci,
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, mówi z właściwym tempem,
- stara się wspomagać wypowiedź środkami pozawerbalnymi.

CZYTANIE

- rozumie teksty na poziomie semantycznym,
- przygotowuje poprawne czytanie z uwzględnieniem zasad wyrazistej artykulacji i intonacji podkreślającej rozumienie sensów utworu,
- zna różnicę między tekstami poetyckimi a prozatorskimi,
- potrafi wskazać środki stylistyczne (przenośnię i porównanie),
- zna pojęcia: narrator, bohater, rym, wers, zwrotka.

SŁUCHANIE

- stara się koncentrować uwagę podczas słuchania dłuższej wypowiedzi,
- nie przekształca treści słuchanych przekazów,
- naprowadzony przez nauczyciela odróżnia informacje istotne od mniej ważnych,
- na podstawie przeczytanego tekstu potrafi narysować plan, ilustrację do tekstu.

PISANIE

- potrafi zastosować dialog w innych formach wypowiedzi, np. w opowiadaniu,
- komponuje plan wypowiedzi,
- stara się dbać o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisemnej wypowiedzi,
- komponuje pracę o przejrzystym układzie graficznym.

NAUKA O JĘZYKU

- określa formę gramatyczną czasownika, rzeczownika i przymiotnika, dostrzega funkcję podmiotu i orzeczenia,
- rozdziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym,
- stosuje różne typy wypowiedzi.

DOSTATECZNY

MÓWIENIE

- stosuje odpowiednią intonację zdaniową,
- potrafi sformułować pytanie i odpowiedź zgodnie z konkretną i wyobrażoną sytuacją życiową,
- odtwarza zdarzenia w układzie chronologicznym,
- mówi na temat, opowiada i streszcza teksty fabularne,
- w wypowiedziach prezentuje logiczny tok myślenia,
- wygłasza tekst z pamięci oddając ogólny nastrój i sens, nie przekręca wyrazów.

CZYTANIE

- czyta teksty (opowiadania, wiersze, artykuły, instrukcje, przepisy, tabele, notatki, schematy) cicho i rozumie ich ogólny sens w takim stopniu, aby odpowiedzieć na podstawowe pytania dotyczące treści,
- podczas przygotowanego wcześniej głośnego czytania stara się poprawnie artykułować i akcentować wyrazy, stosuje poprawną intonację zdaniową,
- rozróżnia teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe,
- nazywa elementy świata przedstawionego z pomocą nauczyciela,
- wie, czym jest wers i zwrotka.

SŁUCHANIE

- odpowiednio reaguje na polecenia, rozumie proste instrukcje,
- zadaje pytania o niezrozumiałe zwroty i wyrazy,
- powtarza swoimi słowami ogólny sens wypowiedzi kolegi lub nauczyciela, fabułę opowiadania.

PISANIE

- buduje poprawne pod względem logiczno-składniowym wypowiedzenia pojedyncze i złożone,
- tworzy opowiadanie odtwórcze,
- buduje ramowy plan wypowiedzi w formie równoważników zdań, zdań pytających i oznajmujących,
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne,
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

NAUKA O JĘZYKU

- rozpoznaje i nazywa części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki),
- odmienia rzeczownik przez przypadki, określa jego rodzaj i liczbę,
- dzieli wyraz na litery, głoski i sylaby,
- odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje i czasy, próbuje określić jego formę gramatyczną,
- odmienia rzeczownik z czasownikiem i próbuje określić jego formę gramatyczną,
- rozpoznaje zdania pojedyncze, złożone i równoważniki zdań,
- buduje zdania pojedyncze rozwinięte
- wskazuje podmiot i orzeczenie.

DOPUSZCZAJĄCY

MÓWIENIE

- nawiązuje kontakt z rówieśnikami i osobą dorosłą,
- mówi na temat,
- umie poinformować, złożyć życzenia, gratulacje,
- jest otwarty na uwagi, podejmuje próby doskonalenia swoich wypowiedzi zgodnie z sugestiami nauczyciela.

CZYTANIE

- odróżnia wypowiedzi narratora i bohaterów utworu,
- z pomocą nauczyciela odczytuje dane z artykułów, instrukcji, przepisów, tabel, schematów,

notatek.

SŁUCHANIE

- reaguje na polecenia, rozumie proste instrukcje,
- notuje według ustalonych zasad, np. wpisuje do tabeli,
- słucha wypowiedzi innych i odpowiednio na nie reaguje (śmiechem, powagą, smutkiem), reaguje na niezrozumiałe wyrazy i zwroty przez zadawanie pytań,
- zachowuje kontakt wzrokowy z rozmówcą, nie przerywa wypowiedzi innych,
- rozpoznaje nastrój słuchanych tekstów.

PISANIE

- potrafi zapisać dialog,
- buduje plan wypowiedzi,
- z pomocą nauczyciela redaguje notkę w formie schematu, tabeli, planu itp.
- zna i potrafi zastosować zasady ortografii i interpunkcji w typowych sytuacjach.

NAUKA O JĘZYKU

- rozpoznaje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki),
- odmienia rzeczownik przez przypadki,
- dzieli wyraz na litery i sylaby,
- rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające i wykrzyknikowe,
- wie co to podmiot i orzeczenie,
- dobiera wyrazy przeciwstawne i bliskoznaczne,
- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu w zależności od intencji wypowiedzi.

KL.5

CELUJĄCY

MÓWIENIE

- formułuje twórcze uwagi, polecenia, instrukcje, dzięki czemu uczestniczy w planowaniu, usprawnianiu, kontrolowaniu i ocenie pracy zespołu
- czy grupy,
- rozpoczyna rozmowę na temat lektury od postawienia problemu,
- tworzy bezbłędne pod względem językowym komunikaty,
- wygłasza teksty z pamięci, dokonując analizy i interpretacji ważniejszych jego sensów,
- umiejętnie, w zależności od sytuacji komunikacyjnej, wykorzystuje werbalne i niewerbalne środki językowe.

CZYTANIE

czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym różne teksty kultury

- nieobjęte listą lektur przewidzianą w programie nauczania,
- interpretuje elementy świata przedstawionego i kompozycję utworu literackiego.

SŁUCHANIE

- dokonuje analizy i interpretacji niektórych sensów przenośnych słuchanego tekstu artystycznego (również spoza listy lektur objętej programem),
- słuchając różnych tekstów, dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych.

PISANIE

- wykazuje się samodzielnością, twórczym ujęciem tematu, pomysłową formą, przemyślaną kompozycją i poprawnością językową w wypowiedziach pisemnych,
- proponuje własne, ciekawe i urozmaicone pod względem graficznym formy notatek, podejmuje próby formułowania wypowiedzi na temat przeczytanych lektur.

NAUKA O JĘZYKU

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji, fonetyki,
- poszerza wiedzę językową o treści wykraczające poza przewidziane programem nauczania w klasie V,
- wykazuje się szczególną dbałością o zachowanie norm poprawnościowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych

BARDZO DOBRY

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z kolegami oraz nauczycielem, aby skorygować lub udoskonalić powierzone mu zadanie
- indywidualne czy zespołowe,
- udziela twórczych wskazówek, instrukcji co do sposobu pracy grupy, istotnych dla rozwiązania zadania, wykonania polecenia,
- prowadzi (rozpoczyna, podtrzymuje, kooczy) rozmowę na temat codziennych sytuacji,
- stawia problemowe pytania dotyczące przeczytanej lektury,
- argumentuje swoje stanowisko w rozmowie, powołując się na tekst kultury, ustosunkowuje się do wypowiedzi innych kolegów, rozwija
- problem przez porównanie innych, znanych mu tekstów,
- twórczo opowiada i opisuje,
- dostosowuje rodzaj komunikatu do sytuacji nadawczo- odbiorczej i celu wypowiedzi,
- wygłaszając tekst z pamięci, wskazuje na funkcję ekspresywną i metajęzykową utworu,
- dokonuje korekty własnej wypowiedzi.

CZYTANIE

- czyta teksty cicho i rozumie ich sens na poziomie semantycznym oraz krytyczno-twórczym,
- płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie

semantycznym i krytycznym,

- analizuje charakterystyczne cechy różnych tekstów kultury,
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze,
- odczytuje, przetwarza, wykorzystuje dane z artykułów, instrukcji, schematów, wykresów, tabel itp.

SŁUCHANIE

- słuchając tekstu artystycznego, zauważa i analizuje jego sens przenośny,
- słucha poleceń, instrukcji w celu samodzielnego lub zespołowego wykonania zadania; innych wypowiedzi uczniów i nauczyciela w celu
- sporządzenia notatek,
- słuchając tekstu, analizuje informacje w celu wykorzystania ich we własnej wypowiedzi

PISANIE

- Samodzielnie buduje spójne wypowiedzi dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, dobierając słownictwo i struktury składniowe świadczące o
- systematycznym kształceniu kompetencji językowych,
- Pisze pełną charakterystykę postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, przedstawiając oprócz cech osobowości i charakteru motywy jej postępowania,
- dokonuje oceny postawy bohatera,
- Dopasowuje formę notatki do rodzaju zapisanych informacji,
- Komponuje i pisze opowiadanie, baśń, legendę z zachowaniem ich cech gatunkowych,
- Dbą o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

słownictwa (stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego lub mitologicznego, przysłowia i powiedzenia w tekście, wzbogacając język wypowiedzi),

składni (klasyfikuje wypowiedzenia, stosuje je w dłuższej wypowiedzi, analizuje budowę logiczno- składniową zdania pojedynczego, wyróżnia zespoły składniowe, rysuje wykres graficzny, stosuje poprawny szyk wyrazów w zdaniu, dba o poprawną interpunkcję

wypowiedzenia pojedynczego i złożonego),

fleksji (poprawnie stosuje w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych formy odmiennej części mowy przewidzianych w

programie nauczania, analizuje ich funkcje w zdaniu), fonetyki (bezbłędnie posługuje się alfabetem, swobodnie stosuje wiadomości

dotyczące różnic między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia)

DOBRY

MÓWIENIE

- podtrzymuje kontakt werbalny z kolegami i nauczycielem, aby wykonać, sprawdzić i poprawić powierzone mu zadanie indywidualne,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z codziennymi sytuacjami, samodzielnie wypowiada się na temat przeczytanych lektur,
- argumentuje swoje stanowisko, odwołując się do doświadczeń życiowych oraz przeczytanego tekstu,
- opowiada i opisuje, stosując odpowiednie słownictwo,
- posługuje się komunikatem różnego typu,
- wygłaszając tekst z pamięci, zwraca uwagę na ważne jego treści,
- zmusza odbiorcę do refleksji,
- stosuje się do norm językowych.

CZYTANIE

- czyta teksty cicho, rozumiejąc ich sens na poziomie semantycznym oraz odkrywa znaczenie przenośne,
- stosuje zasady wyrazistej artykulacji i intonacji w czasie płynnego czytania głośnego tekstów literackich
- rozpoznaje i wskazuje charakterystyczne cechy różnych tekstów kultury (teksty literackie, użytkowe, publicystyczne, popularnonaukowe,
- przedstawienia teatralne i filmy, przekazy ikoniczne),
- rozpoznaje i omawia elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym,
- odczytuje i wykorzystuje dane z artykułów, instrukcji, schematu, tabeli, wykresu itp.

SŁUCHANIE

- słuchając tekstu artystycznego, rozumie jego sens przenośny,
- słucha poleceń, instrukcji, wypowiedzi innych uczniów i nauczyciela w celu sporządzenia samodzielnych notatek,
- wybiera i wykorzystuje informacje ze słyszanego tekstu dla stworzenia własnej wypowiedzi.

PISANIE

- korzystając z pomocy nauczyciela, buduje spójne wypowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej, stosując właściwe słownictwo i
- struktury składniowe,
- redaguje teksty użytkowe (sprawozdanie, instrukcja, przepis),
- charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, podaje i opisuje cechy wyglądu, osobowości, charakteru,
- notuje informacje w wybranej formie, stosuje zasadę zwięzłości,
- tworzy plan ramowy i szczegółowy i swobodnie go przekształca,
- stosuje charakterystyczne elementy świata przedstawionego oraz właściwą jego konstrukcję w opowiadaniu, baśni, legendzie,
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

NAUKA O JEZYKU

- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - słownictwa (stosuje w zdaniu wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wykorzystuje wybrane frazeologizmy biblijne i mitologiczne, przysłowia, powiedzenia w wypowiedziach ustnych i pisemnych),
  - składni (rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzi, wyróżnia zespoły składniowe w wypowiedzeniu pojedynczym, rysuje wykres zdania pojedynczego i złożonego, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego i złożonego),
  - fleksji (poprawnie stosuje odmienne i nieodmienne formy części mowy przewidzianych w programie nauczania, trafnie nazywa ich funkcję)
  - fonetyki (posługuje się alfabetem, stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem głosek

DOSTATECZNY

MÓWIENIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- angażuje się w rozmowę na określony temat,
- buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne,
- opowiada, streszcza, opisuje, używając odpowiednio dobranego słownictwa,
- buduje wypowiedzi o charakterze prośby, polecenia,
- używa odpowiedniego słownictwa, formułując zaproszenie, prośbę, przeprosiny, odmowę,
- wygłasza teksty z pamięci, zwraca uwagę na słowa- klucze, zmienia tempo,
- pracuje nad poprawnością językową wypowiedzi,
- wzbogaca komunikat werbalny pozajęzykowymi środkami wyrazu.

CZYTANIE

- rozumie ogólny sens czytanych cicho tekstów, zauważa ich sens metaforyczny,
- płynnie czyta teksty głośno, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy,
- stosuje zasady intonacji zdaniowej,
- rozróżnia teksty artystyczne, użytkowe, prozatorskie, poetyckie,
- rozumie podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu fabularnego oraz ze stylistyką i rytmiczną tekstu poetyckiego,
- wyszukuje, rozpoznaje i rozumie informacje zawarte w artykule, instrukcji, schemacie, notatce

SŁUCHANIE

- potrafi zrekonstruować sens słyszanych wcześniej poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi,
- selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnie tworzonym tekście,
- na podstawie słyszanego tekstu potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych jego treści.

PISANIE

- pisze teksty o charakterze artystycznym (opowiadanie z dialogiem, opis) i użytkowym (list, telegram, zaproszenie, zapisze teksty o charakterze artystycznym (opowiadanie z dialogiem, opis) i użytkowym (list, telegram, zaproszenie, zawiadomienie),
- opisuje cechy zewnętrzne i wewnętrzne postaci fikcyjnej lub rzeczywistej,
- zapisuje najważniejsze informacje w formie kilku zdań, wpisu danych w tabelę, na schemacie, wykresie,
- pisze streszczenie utworu,
- pisze plan ramowy, a z pomocą nauczyciela plan szczegółowy,
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji,
- stosuje zasady estetycznego zapisu oraz organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej

NAUKA O JEZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - słownictwa (dopisuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wyjaśnia znaczenie i pochodzenie niektórych frazeologizmów, przysłów, powiedzeo),
  - składni (rozpoznaje rodzaje wypowiedzeo, wyróżnia różne ich typy, wskazuje zespoły składniowe w zdaniu, rysuje wykres zdania pojedynczego,
  - fleksji (zna podstawowe formy i funkcje odmiennych i nieodmiennych części mowy przewidzianych w programie nauczania,
  - fonetyki (posługuje się alfabetem, poprawnie artykułuje głoski, uwzględnia różnicę między zapisem a wymową samogłosek nosowych, spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacz miękkość głosek przez i oraz kreskę)

DOPUSZCZAJĄCY

MÓWIENIE

- nawiązuje kontakt werbalny z kolegami i nauczycielem,
- formułuje pytania i odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej,
- potrafi samodzielnie połączyć kilka zdań w logiczną wypowiedź,
- zachowuje porządek chronologiczny w opowiadaniu i streszczeniu,
- nazywa cechy, opisując przedmioty, krajobraz, wygląd i postaci,
- potrafi zastosować słownictwo wyrażające prośbę i polecenie, zaproszenie i przeprosiny,
- potrafi opanować pamięciowo tekst prozatorski lub poetycki,
- zna najważniejsze zasady poprawności językowej, dzięki którym jego wypowiedzi są zrozumiałe dla odbiorcy,
- stosuje się do poleceń nauczyciela w doskonaleniu umiejętności komunikacji werbalnej, zna podstawowe niewerbalne środki wypowiedzi wzbogacające komunikat werbalny.

CZYTANIE

- czyta teksty cicho i rozumie ich ogólny sens,
- czyta teksty głośno i z pomocą nauczyciela stara się poprawnie akcentować i artykułować wyrazy,

- zna zasady intonacji zdaniowej,
- zna podział tekstów na artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie,
- zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu (opowiadania, baśni, legendy, mitu),
- odczytuje dane z różnych przekazów informacji (instrukcja, zaproszenie, schemat).

SŁUCHANIE

- słucha i rozumie sens poleceń i prostych instrukcji,
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych w słuchanym tekście,
- potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi,
- rozumie intencję nadawcy wypowiedzi.

PISANIE

- buduje wypowiedzenia proste i złożone, kilkuzdaniowe wypowiedzi na określony temat,
- redaguje proste opowiadanie z dialogiem,
- streszcza nieskomplikowane teksty fabularne,
- zna podstawowe cechy tekstów użytkowych (list, telegram, zaproszenie, ogłoszenie),
- nazywa cechy postaci wyglądu postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, zna zasady opisu cech charakteru postaci,
- w najprostszej formie zapisuje informacje wybrane z tekstu,
- zapisuje informacje w tabeli, na schemacie i wykresie,
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela dopisuje wydarzenia szczegółowe,
- zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji,
- stosuje zasady estetycznego zapisu,
- zna zasady organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

NAUKA O JEZYKU

- stosuje wiedzę o języku w zakresie:
  - słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne z podanych w rozsypance, zna wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowia),
  - składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje wypowiedzi – pojedyncze, złożone, zdanie, równoważnik zdania, zna różne typy wypowiedzi, zauważa zespoły składniowe w wypowiedzeniu pojedynczym, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, zna zasady interpunkcji zdania pojedynczego i złożonego),
  - fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcje odmiennej i nieodmiennej części mowy przewidzianych w programie nauczania),
  - fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, z pomocą nauczyciela zauważa różnicę między wymową a zapisem głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, zna sposoby oznaczania miękkości głosek

KLASA VI

OCENA CELUJACA

MÓWIENIE

- buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie
- posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,
- rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska
- dyskutantów i podaje propozycję rozwiązania problemów,
- swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu,
- w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury,
- wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.

CZYTANIE

- odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury, również spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania, na
- poziomie krytyczno – twórczym, uwzględniając ich strukturę i treści przenośne oraz symboliczne, odwołuje się do kontekstów kulturowy

SŁUCHANIE

- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.

PISANIE

- swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,
- formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur, także spoza listy lektur przewidzianych w programie nauczania

NAUKA O JĘZYKU

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową o treści spoza programu nauczania w klasie VI.

BARDZO DOBRY

MÓWIENIE

- jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz

dobiera formę komunikatu w zależności od celu różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy,

- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutora, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową
- wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy,
- ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci,
- stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią
- uwzględniającą motywy działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,
- dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu

CZYTANIE

- odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przenośnym i symbolicznym,
- analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,
- badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, głównych wątków utworu prozatorskiego,
- na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,
- odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,
- analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,
- bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuk

SŁUCHANIE

- dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,
- potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu

PISANIE

- pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej. poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie

- ciąglej, mapy mentalnej, schematu,
- wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,
- w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia
- postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,
- poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.

NAUKA O JEZYKU

- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki: stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głóski i w wyrazie
  - słownictwa i słowotwórstwa: korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne; dba o poprawność stylistyczną tekstu ; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcje neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów,
  - fleksji: poprawnie używa w wypowiedziach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego,
  - składni: dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzi złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzi pojedynczych i złożonych.

DOBRY

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata,
- uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję
- językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak aby przekonał pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska,
- wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych,
- charakteryzuje bohatera literackiego, ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motywy działania,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, doбира odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu,
- zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.

CZYTANIE

- czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym,

- rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- posługuje się terminami fabuła, akcja, wątek
- wyróżnia cechy różnych rodzajów powieści i opowiadania,
- na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata,
- analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury,
- porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną,
- dostrzega zależności między realizacją tematu dzieła a jego tworzywem,
- wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę

SŁUCHANIE

- analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.

PISANIE

- konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi,
- wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera,
- redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie,
- opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny,
- charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania,
- dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu

NAUKA O JĘZYKU

- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki: dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz i,
  - słownictwa i słowotwórstwa: dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzenia; stosuje w wypowiedziach pisemnych bądź ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów, tworzy definicję słowotwórczą wyrazu,
  - fleksji: rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na –no, –to, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem,
  - składni: rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia – imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego.

DOSTATECZNY

MÓWIENIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem,
- przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty,
- stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,

wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego,

- charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania,
- wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu,
- świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi,
- stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym,
- analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyjaśnia pojęcia fabuła, akcja, wątek,
- wyróżnia rodzaje powieści,
- wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich,
- odczytuje plakat,
- dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją,
- zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej

SŁUCHANIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.

PISANIE

- stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń
- stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzi,
- konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,
- redaguje podanie, życiorys, samodzielną prostą notatkę,
- za pomocą odpowiedniego słownictwa komponuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze,
- podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,

- niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia,
- podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,
- stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi

NAUKA O JĘZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki: dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne
    - fonetyki: dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linijki zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek,
    - słownictwa i słowotwórstwa: posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia wyraz podstawowy i pochodny; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń,
    - fleksji: rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy,
    - składni: rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo.

DOPUSZCZAJĄCY

MÓWIENIE

- buduje wypowiedzi na temat,
- formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi,
- przedstawia swoje zdanie w dyskusji,
- zna zasady kulturalnej rozmowy,
- stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone,
- wprowadza dialog w mowę opowieściową,
- mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego,
- nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania,
- wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie,
- jako odbiorca i nadawca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu,
- stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.

CZYTANIE

- czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich,
- rozróżnia pojęcia fabuła, akcja, wątek,

- wie czym różni się opowiadanie od powieści,
- dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością,
- odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę,
- zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną,
- zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.

SLUCHANIE

- słucha wypowiedzi rozmówców
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki,

PISANIE

- buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzi pojedynczych i złożonych,
- wplata dialog w tekst narracyjny,
- redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze,
- wypełnia druki urzędowe i pocztowe,
- opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego,
- streszcza tekst w porządku chronologicznym,
- nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej,
- komponuje plan wypowiedzi,
- przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi

NAUKA O JĘZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki: zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby,
  - słownictwa i słowotwórstwa: dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu,
  - fleksji: z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennej części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy,
    - składni: z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową;